

Statistisk analys

Anders Wiberg
Analysavdelningen
08-5630 8836
anders.wiberg@hsv.se

www.hsv.se

2010-05-18 Analys nr 2010/6

Stannar inresande studenter kvar i Sverige?

Antalet inresande studenter har ökat kraftigt under det senaste decenniet. Mellan läsåren 1998/99 och 2008/09 ökade antalet från 11 100 till 36 600. En intressant fråga i sammanhanget är hur många som stannar kvar i Sverige efter studierna och vad de är sysselsatta med. I denna analys, undersöks om det är möjligt att få svar på dessa frågor utifrån registerstudier. Resultatet är att det är mycket svårt att få en uppfattning om hur många inresande studenter som stannar kvar i Sverige efter avslutade studier.

Syftet med denna analys är att öka kunskapen om i vilken utsträckning de inresande studenterna stannar kvar i landet efter sina studier. Analysen innehåller en genomgång av olika sätt att utifrån befintliga uppgifter i statistikregister beräkna hur många som stannar kvar i landet efter avslutade studier. Eftersom drygt hälften av undersökningspopulationen inte kan följas upp finns det ett stort mått av osäkerhet.

Av närmare 37 000 inresande studenter läsåret 2008/09 var drygt 13 000 utbytesstudenter, dvs. de studerade en eller ett par terminer i Sverige som en del av sin utbildning i hemlandet. Så gott som alla utbytesstudenter återvände till sina ursprungsländer efter studierna i Sverige och är därmed inte aktuella att följa upp.

Resten av de inresande nästan 24 000 hade ordnat sina studier i Sverige på egen hand (freemover-student), ofta på magisterprogram, med syfte att ta en examen. Dessa personer har beviljats uppehållstillstånd för studier eller är utrikes födda som invandrat mindre än sex månader innan studiestarten. De kan också identifieras bland de personer som saknar svenskt personnummer i högskolornas studieadministrativa system. Se vidare *Internationell mobilitet i högskolan läsåret 2008/09 Statistiskt meddelande UF 20 SM 1001*.

I två bilagor finns resultaten av denna analys presenterade i detalj. Bilaga 1 innehåller en genomgång av olika metoder om hur uppföljningen av inresande studenter kan ske och vilka statistikregister som kan användas. Denna genomgång visar med ett konkret exempel att mindre än hälften av inresande studenter kan följas upp med registerstudier. I bilaga 2 finns resultat av uppföljningen redovisade. Resultatet visar att det inte finns tillräckligt med uppgifter för att med säkerhet besvara frågan om hur många som stannar kvar. En konsekvens av detta är att det till exempel inte är möjligt att säga i vilken utsträckning inresande studenter stannar kvar och förvärvsarbetar i landet efter att de har studerat färdigt.

Bilaga I Metodgenomgång

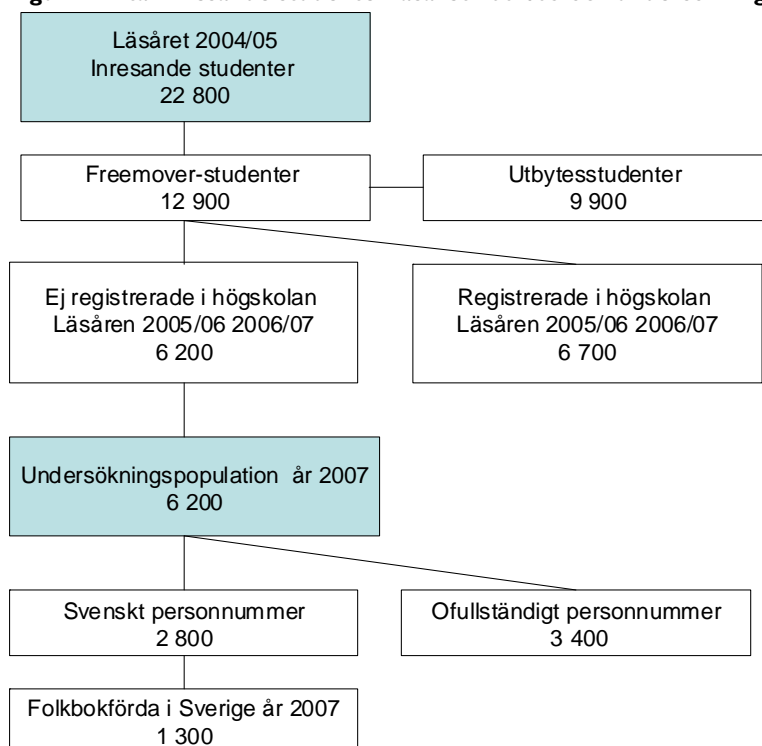
För att undersöka om freemover-studenter stannar kvar efter avslutade studier har vi bearbetat olika statistikregister och vi har valt att undersöka gruppen inresande studenter som studerade i landet läsåret 2004/05. Det totala antalet inresande studenter var då närmare 23 000. Av dessa var drygt 9 900 utbytesstudenter och nästan 12 900 var freemover-studenter. Vår avsikt är att undersöka de studenter som har avslutat sina studier vid uppföljningstillfället, dvs. år 2007.

Uppehållstillstånd för studier är tidsbegränsade och innebär att studenten skall lämna landet när uppehållstillståndet har gått ut oavsett om studenten har en anställning eller inte. Praxis hos Migrationsverket är att en student som har haft ett uppehållstillstånd för studier under minst sex månader har möjlighet att ansöka om arbetstillstånd utan att behöva lämna Sverige. *Kapitel 9 Gäststudenter i Nya regler för arbetskraftsinvandring Prop. 2007/08:14.*

Det finns inga uppgifter i registren som visar om en student har avslutat sina studier. Ett antagande har gjorts som innebär att studenter anses ha avslutat sina studier om de inte var registrerade för studier läsåren 2005/06 och 2006/07. Av de 12 900 freemover-studenterna var det närmare 6 200 som inte varit registrerade för studier under de därpå följande två läsåren, dvs. läsåret 2004/05 var det senaste läsåret de studerade i Sverige.

Det blir också undersökningspopulationen i denna analys. Av dem (6 200) var det sedan omkring 2 800 studenter (46 procent) som hade ett svenskt personnummer medan 3 400 studenter (54 procent) hade ett ofullständigt personnummer. Av dem (2 800) som hade ett svenskt personnummer var 1 300 folkbokförda i Sverige år 2007.

Figur 1 Antal inresande studenter läsåret 2004/05 och undersökningspopulationen år 2007

13 procent (svenskt personnummer) av 6 200 stannar

Av de folkbokförda (1 300) hade drygt 500 studenter inga inkomster eller transfereringar vilket tyder på att dessa personer har lämnat Sverige utan att ha anmält flyttningen till folkbokföringen. Då återstår nästan 800 av freemover-studenter som har stannat kvar i landet efter avslutade studier, dvs. 13 procent av undersökningspopulationen. Det är också denna grupp som senare i analysen följs upp i register. Den svåra uppgiften att beräkna hur många som stannar kvar av de 3 400 freemover-studenter med ofullständiga personnummer återstår.

Ofullständiga personnummer betyder osäkra beräkningar

Det saknas information om nästan 3 400 eller cirka 54 procent av omkring 6 200 freemover-studenter och detta beror på identifikationsproblem. Under studietiden hade denna grupp studenter ofullständiga personnummer som högskolorna tilldelat dem och som sedan rapporterats in till universitets- och högskoleregistret. Högskolorna lämnar också uppgifter till SCB om en student fått ett nytt personnummer sedan föregående rapportering. Det går inte att säga i vilken utsträckning dessa studenter senare har fått ett svenskt personnummer och blivit folkbokförda i landet och därmed möjligen kan finnas med i befolkningsregistret.

Det bör också nämnas att personer som vistas här kortare tid än ett år inte folkbokförs och detsamma torde också gälla studenter som gränspendlar, till exempel från Köpenhamn till Malmö. Det förekommer också att inresande studenter fått ett svenskt personnummer efter avslutade studier och registrerats i folkbokföringen utan att motsvarande registrering skett i SCB:s universitets- och högskoleregister. Det finns inte någon koppling mellan det ofullständiga och det svenska personnumret och detta betyder att det är omöjligt att följa upp studenter i register eftersom en förutsättning är att personerna har svenska personnummer.

Rättning av personnummer är en viktig del av produktionsprocessen hos SCB och det finns ett system för personnummerrättning som använder befolkningsregistret i sökandet efter ett korrekt personnummer. För att minska antal personer med ofullständiga personnummer används olika metoder. Ett exempel är att jämföra personer med ofullständigt personnummer med Migrationsverkets uppgifter. Om år, månad, dag samt del av namn då stämmer överens, och personen har angivit studier som grund för bosättning, blir denne klassificerad som inresande student. En annan metod är att jämföra befolkningsregistret med högskoleregistret. Om år, månad och dag då stämmer överens, och dessutom efternamnet och något förnamn i befolkningsregistret också finns i högskoleregistret, är det möjligt att följa upp studenten. Slutligen sker även manuella rättningar av personnummer.

Ofullständiga personnummer ger alltså bortfall vid registerjämförelser eftersom studenter med ofullständiga personnummer inte kan identifieras och följas upp.

Det skulle också vara intressant att redovisa freemover-studenterna efter vilka länder dessa kommer från. Uppdelningen av freemover-studenter på land har dock vissa brister. SCB saknar landuppgifter för en relativt stor andel av gruppen freemover-studenter och för läsåret 2004/05 handlade det omkring 30 procent eller drygt 3 100 personer. Anledningen är att studenter från övriga Norden inte behöver uppehållstillstånd för att bosätta sig i Sverige och det är troligt att många studenter från EU inte heller ansöker om uppehållstillstånd då de inte behöver tillståndet för att få resa in i landet. För att få resa in i landet behöver medborgare i EU/EES-länder bara ha ett giltigt pass eller identitetskort där medborgarskap framgår. De som vill stanna i landet längre än tre månader måste ha ett uppehållstillstånd och kan ansöka om det antingen enligt EES-avtalet eller enligt svenska regler. I och med att man bara behöver ett uppehållstillstånd om man ska stanna längre än tre månader finns risken att många inte ansöker överhuvudtaget. Detta innebär att antalet freemover-studenter från Norden och EU är underskattat.

Drygt hälften (med ofullständiga personnummer) av 6 200 kan ha stannat kvar
 Det finns viss information om studenter som har ofullständiga personnummer. Denna information kan också användas i beräkningarna av hur många studenter som stannar kvar i landet efter avslutade studier. Bland annat finns det uppgift om dessa studenter har läst kurser eller program samt om studierna har bedrivits på distans eller campus.

Tabell 1 Antal studenter med ofullständiga personnummer fördelade efter program/kurs och campus/distans-studier

	Program		Summa
	Kurs	/kurs	
Enbart campus	1 700	700	2 400
Enbart distans	800	100	900
Campus och distans	50	50	100
Totalt	2 550	850	3 400

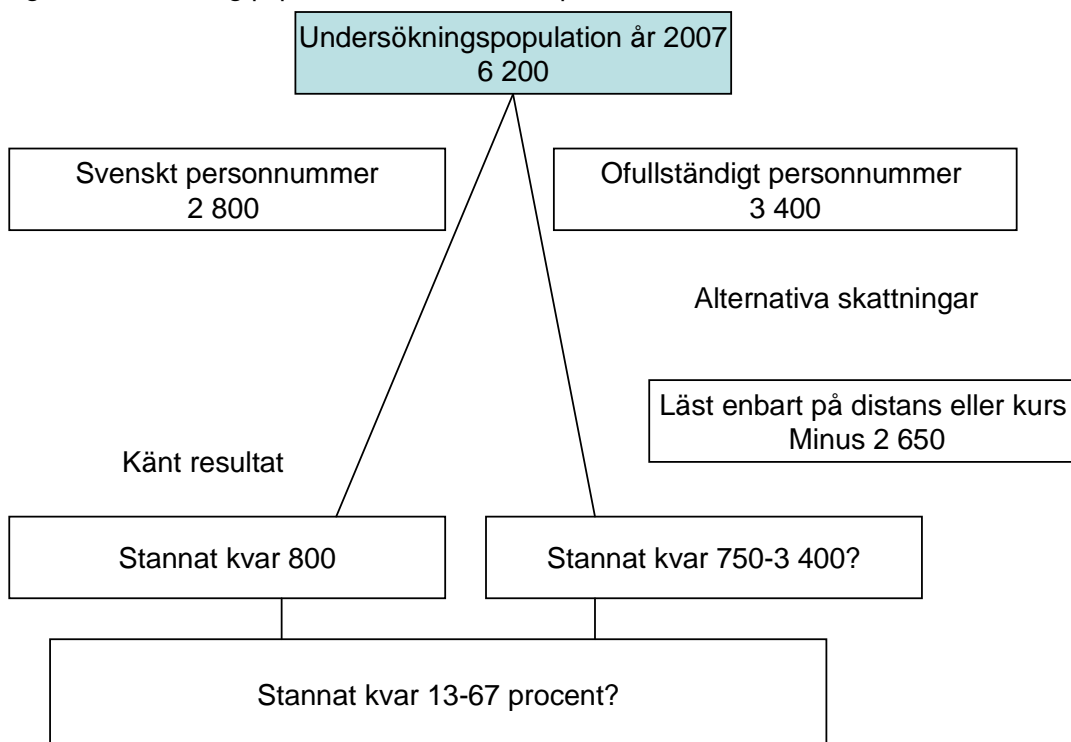
Ett exempel: Vi antar att studenter som läst på kurs eller enbart på distans läsåret 2004/05 inte finns i landet år 2007. För freemover-studenterna som inte var registrerade läsåren i högskolan 2005/06 och 2006/07, var **2 650** studenter registrerade antingen på kurser (**2 550**) i högskolan eller studerade enbart på distans (**100**) i högskolan läsåret 2004/05. Om vi antar att dessa personer inte fanns i landet vid uppföljningstillfället år 2007 skulle det betyda att det återstår 750 personer som kan finnas kvar i landet. Detta motsvarar 12 procent av de 6 200 freemover-studenter som ingår i undersökningspopulationen. Om det är ett rimligt antagande kan naturligtvis diskuteras men att studenter som enbart läst på distans inte finns i Sverige verkar inte vara realistiskt. Liksom att kursstudenter som inte varit registrerade för studier efter läsåret 2004/05 har lämnat landet.

Om inget antagande görs om kurs respektive distansstudenter, dvs. alla studenter som har ofullständiga personnummer fanns i landet vid uppföljningstillfället skulle andelen kvarstannare uppgå till 54 procent av undersökningspopulationen.

Total andel kvarstannare mellan 13 och 67 procent

Det betyder att den totala andelen kvarstannare, freemover-studenter med svenskt respektive ofullständigt personnummer, skulle kunna vara mellan 13 och 67 procent av de 6 200 freemover-studenter som anses ha avslutat sina studier. Om endast de som har svenskt personnummer och som är förvärvsarbetande eller har någon form av inkomst antas ha stannat är andelen 13 procent. Däremot om alla som har ofullständiga personnummer (54 procent) också tillhör gruppen kvarstannare uppgår andelen till 67 procent

Figur 2 Undersökningspopulationen och antalet respektive andelen som stannar kvar

Beräkningarna visar alltså att andelen kvarstannare ligger mellan 13 procent och 67 procent av freemover-studenterna läsåret 2004/05 och som inte var registrerade i högskolan under läsåren 2005/06 och 2006/07 och i antal betyder det mellan 800 och 4 200 freemover-studenter.¹ Om vi antar att kursstudenter och att studenter som enbart läste på distans har lämnat landet kan andelen kvarstannare ligga mellan 13 och 25 procent (800 -1 550 studenter).

¹ Ett alternativ hade varit att följa upp freemover-studenter som avlagt examen läsåret 2004/05 och undersökt om dessa personer lämnat landet efter sin examen. Totalt fanns det drygt 900 personer som hade avlagt examina och år 2007 låg andelen kvarstannare bland examinerade mellan 11 och 43 procent.

Mer om undersökningens metod och källor

Denna analys visar att det på grund av ett omfattande bortfall, dvs. många personer har ett ofullständigt personnummer, finns en stor osäkerhet om hur många freemover-studenter som stannar i Sverige efter avslutade studier, andelen kan vara mellan 13 procent och 67 procent.

Undersökningen omfattar de inresande studenter i Sverige och som var registrerade i högskolan läsåret 2004/05. Studenterna kan även ha varit registrerade tidigare men inte de följande två läsåren efter 2004/05.

Universitets- och högskoleregistret

Uppgifter om studerande på grundnivå och avancerad nivå (tidigare högskolans grundutbildning) är hämtade ur universitets- och högskoleregistret. Detta register är heltäckande och omfattar samtliga registrerade studenter i landet. Registret är ”levande”, dvs. det uppdateras kontinuerligt av SCB efter rapportering från universitet och högskolor. Från universitets- och högskoleregistret hämtas uppgifter om kön, ålder, studieinriktning, högskola och utbytesprogram.

Gruppen består av utbytesstudenter samt studenter som ordnar sina studier på egen hand, så kallade freemover-studenter. Freemover-studenter kan bestå av personer som beviljats uppehållstillstånd för studier, är utrikes födda som invandrat mindre än sex månader innan studiestarten eller så kan det vara personer som saknar svenskt personnummer i högskolornas studieadministrativa system.

Andra register

Uppföljningen av inresande studenter avser år 2007 och har skett genom registerjämförelser med hjälp av studenternas personnummer. Om ett personnummer är ofullständigt eller saknas helt blir sådana bearbetningar omöjliga och studenten kan inte följas upp.

När antalet studenter som inte kan följas upp på grund av problem med personnummer har minimerats jämförs uppgifterna från universitets- och högskoleregistret med följande register:

- Registret över totalbefolkningen (RTB). Även om befolkningsregistret inte ensamt kan säga om person stannar kvar är det möjligt att se hur många som fortfarande är folkbokförda i Sverige.
- Inkomst- och taxeringsregistret. Först och främst kontrollera om de finns med men framförallt hur stor inkomst de har. Om de har noll kronor i inkomst kan det antas att de förmodligen inte befinner sig i landet längre. I inkomstbegreppet inkluderas också arbetsersättningar, t ex sjukpenning, föräldrapenning med mera.
- Sysselsättningsregistret. Är personerna sysselsatta? Om så är fallet, i vilka branscher och sektorer.

Bilaga 2 Några resultat om freemover-studenter med svenskt personnummer

I resonemanget ovan har viktiga problem med det statistiska underlaget diskuterats. Med dessa i minnet går vi nu vidare och redovisar några av de säkrare resultat som analysen också kan visa. Resultaten avser de freemover-studenter som har svenskt personnummer och som finns kvar i landet. Detta motsvarar 1 300 studenter av undersökningspopulationen som uppgår till 6 200 studenter.

Av de 1 300 freemover-studenterna som fanns i befolkningsregistret år 2007 förvärvsarbetade² drygt 600 personer. Utöver dessa har 97 personer arbetsinkomst men de uppfyller inte kraven för att bli klassificerade som förvärvsarbetande.

Tabell 2 Antal freemover-studenter, män och kvinnor, fördelade efter bland annat förvärvsarbetande

	Män	Procent	Kvinnor	Procent	Totalt	Procent
Förvärvsarbetande	278	40	359	60	637	49
Har arbetsinkomst	41	6	50	8	97	7
Har arbetsrelaterad ersättning	3	0	11	2	14	1
Registrerade läsåret 2007/08	19	3	11	2	30	2
Övriga (sannolikt ej i Sverige under året)	356	51	172	29	522	40
Totalt	697	100	603	100	1 300	100

Omkring 1 procent (14) hade någon annan form av arbetsrelaterad ersättning och drygt 2 procent (30) var registrerade för studier under läsåret 2007/08. Av den grupp som kunde hittas i befolkningsregistret återstår drygt 500 personer där uppgifter om inkomst från förvärvsarbete eller från transfereringar saknas. Det troliga är att dessa personer, även om de är folkbokförda i landet, har flyttat från Sverige (permanent eller tillfälligt).

Var tredje förvärvsarbetande har läst juridik och samhällsvetenskap

Ett resultat av bearbetningarna är att drygt 600 personer har stannat kvar i Sverige och förvärvsarbetade här år 2007, dvs. omkring 10 procent av undersökningspopulationen. Omkring en tredjedel av dem hade varit registrerade för studier inom området juridik och samhällsvetenskap. En uppdelning på kön visar att av de män som förvärvsarbetade hade flest varit registrerade inom teknik och bland kvinnorna var juridik och samhällsvetenskap det största området.

² Som förvärvsarbetande räknas alla som har arbetat i genomsnitt minst en timme per vecka under november månad. Även de som var tillfälligt frånvarande under mätperioden, t.ex. på grund av sjukdom, ingår. Detta är samma definition som används i arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Tabell 3 Antal förvärvsarbetande män och kvinnor fördelade efter ämnesområde för studier

Ämnesområde	Män	Procent	Kvinnor	Procent	Totalt	Procent
Humaniora och teologi	26	9	70	19	96	15
Juridik och samhällsvetenskap	74	27	133	37	207	32
Konstnärligt område	13	5	15	4	28	4
Lant- och skogsbruk		0	1	0	1	0
Medicin och odontologi	9	3	16	4	25	4
Naturvetenskap	27	10	18	5	45	7
Teknik	111	40	32	9	143	22
Undervisning	13	5	44	12	57	9
Vård och omsorg	4	1	28	8	32	5
Övrigt område	1	0	2	1	3	0
Totalt	278	100	359	100	637	100

Många arbetade inom privata företag

Bland de drygt 600 personer som förvärvsarbetade fanns drygt hälften i privata aktiebolag, vilket också var den största sektorn. Bland männen var andelen 59 procent medan den var något lägre, 45 procent, bland kvinnorna. Statlig respektive primärkommunal förvaltning var, efter privata aktiebolag, de vanligaste sektorerna. Det var sammanlagt 24 procent som fanns i någon av dessa sektorer.

Tabell 4 Antal förvärvsarbetande män och kvinnor fördelade efter sektorer

Sektor	Män	Procent	Kvinnor	Procent	Totalt	Procent
Statlig förvaltning	27	10	35	10	62	10
Primärkommunal förvaltning	24	9	66	18	90	14
Landsting	7	3	37	10	44	7
Övriga offentliga institutioner	1	0		0	1	0
Aktiebolag, ej offentligt ägda	163	59	163	45	326	51
Övriga företag, ej offentligt ägda	23	8	22	6	45	7
Statligt ägt företag eller institutioner	9	3	7	2	16	3
Kommunalägt företag	7	3	7	2	14	2
Övriga organisationer	17	6	22	6	39	6
Totalt	278	100	359	100	637	100

Utbildning och forskning var en av de största näringsgrenarna

En redovisning av de förvärvsarbetande (totalt) uppdelat på tio näringsgrenar³ visar att finansiell verksamhet och företagstjänster är största näringsgren följt av utbildning och forskning och detta gäller även för männen. Bland kvinnorna är utbildning och forskning den vanligaste branschen. Omkring hälften av de förvärvsarbetande är verksamma i någon av dessa branscher.

³ Svensk näringsgrensindelning 2007, (SNI 2007) begränsad nivå

Tabell 5 Antal förvärvsarbetande män och kvinnor fördelade efter näringsgrenar (SNI 2007, begränsad nivå)

Näringsgrenar SNI 2007	Män	Procent	Kvinnor	Procent	Totalt	Procent
Energiproduktion, vattenförsörjning och avfallsh.	1	0	1	0	2	0
Tillverkning och utvinning	32	12	22	6	54	8
Byggverksamhet	3	1	3	1	6	1
Handel och kommunikation	42	15	45	13	87	14
Finansiell verksamhet och företagstjänster	94	34	81	23	175	27
Offentlig förvaltning mm	16	6	30	8	46	7
Utbildning och forskning	50	18	89	25	139	22
Vård och omsorg	18	6	53	15	71	11
Personliga och kulturella tjänster	20	7	32	9	52	8
Okänt	2	1	3	1	5	1
Totalt	278	100	359	100	637	100

Om redovisningen sker på en mer detaljerad nivå, visar det sig att grundskoleutbildning och förskoleklass hade flest förvärvsarbetande följt av specialiserad sluten somatisk vård. Av de största näringsgrenarna var det sammanlagt fem som räknas till finansiell verksamhet och företagstjänster, och tre som räknas till utbildning och forskning.

Tabell 6 Antal förvärvsarbetande fördelade efter de största näringsgrenarna enligt SNI 2007 deltaljerad indelning

	Män	Kvinnor	Totalt
Grundskoleutbildning och förskoleklass	15	33	48
Specialiserad sluten somatisk vård	6	27	33
Annan konsultverksamhet avseende system- och programvara	18	9	27
Utbildning vid universitet och högskolor	12	14	26
Annan teknisk konsultverksamhet	24		24
Uthyrning av personal	4	14	18
Teknisk forskning och utveckling	7	7	14
Konsultverksamhet avseende företags organisation, information mm	5	8	13
Förskoleutbildning	1	12	13
Utgivning av programvara	9	2	11